

POLITICAL SPHERE

Institutions of choice

№ 9/2007

Contents

Institutions

Andrei Laurukhin. Anent the social stability in Belarus

The article allots a task of clearing the concept of the social stability in Belarus with the help of the conceptual, methodical and notional tools of phenomenological sociology. Attention is centered on the connection between the daily (pre-reflexive) experience of individuals' social interaction, the state's social policy and the social structures' independent functioning. On that ground, the reasons, mechanisms and forms of social life's perverse standardization in Belarus are determined.

Key words: pre-predicative experience, social interaction, ideal-typical scheme, phenomenology, social environment, normalization and standardization, social stability, social institutes of Belarus.

Viktar Charnou, Siargei Nikalyuk. Peculiarities of the middle class' formation in Belarus

The article studies the processes of the Belarusian middle class' formation by analyzing its parameters such as income, education, professions' prestige, authorities' accessibility, level of self-organization, orientations of values, way of life, and the level of self-identity. It examines stratification (socio-structural) preconditions of the Belarusian middle class and attempts to define its basic quantitative and qualitative characteristics.

Key words: middle class, level of income, lower class, average layers, centers of the middle class' formation, average proto-class («periphery» of the middle class), educational level, self-identification level.

2007 Election

Andrei Kazakevich. Tendencies of regional elite's development in Belarus (results of local elections in 1999, 2003, and 2007)

The article studies the tendencies of regional elites' development in Belarus by analyzing the regional Soviets of Deputies on the ground of the results of local elections in 1999, 2003, and 2007. It examines the level of the validity of the analysis of the regional elites by studying the Deputative Corps of local Soviets and the level of electoral discipline of local executive committees during local elections. Besides, it reviews political parties' representation in local Soviets, age and gender structure of the Deputative Corps, peculiarities of territorial representation, etc.

Key words: local election, local election in Belarus, elections in 1999, 2003, and 2007, regional elites, political parties, party system, age and the Deputative Corps' gender structure.

Aljaksi Kryvalap. LiveJournal and a local newspaper in the 2007 election's context

This article is an attempt to answer the question of how the new technologies of communication were used during the election to the local Soviets which took place on January 14, 2007. The way it is possible to compare a solid local newspaper and a web-site with its blogs and virtual communities. What is common and what is different between the readers of the printed newspaper and the participants of various social networks.

Key words: LiveJournal, blog, communities, local election, new media, local newspapers, social networks.

Tatiana Chulitskaya. Mass media study in the context of the 2007 local elections

This text is a review of the brochure, «Media monitoring: the 2007 local election reviewed by Belarusian mass media», which contains the results of the study of the elections to the local Soviets, carried out by the Belarusian Journalists' Association. It attempts to analyze the study's contents, the events representation in national and regional Belarusian mass media, and methodology which was used during it. It says that monitoring is one of few attempts to

systematically collect and analyze information concerning the actual political events in Belarus. However, alongside with it, it reveals the presence of some methodological problems.

Key words: monitoring, local election, media, mass media, journalists, Belarusian Journalists' Association, methodology, analysis, study.

Elections' History

Andrei Pachobut. Stalin-era's election in Grodno Region (Sopotskino Case, 1948)

The year of 1948. Western Belarus. There is a local election. Some undesirables became witnesses of falsification in one of polling places. As a result of their complaint, the Communist party's institutions became interested in the case. The article is dedicated to an analysis of one case from the election practice in Belarus in the late 1940's.

Key words: election, local election, West Belarus, Joseph Stalin, falsification, Ministry of State Security, All-Union Communist Party of Bolsheviks, Sopotskino.

Identity

Tatiana Vadalazhskaya. Space as a methodological prospect of the Belarusian identity

The article studies the problem of the national identity's adequacy for modern forms of the collective socio-cultural subjects' existence and the ways of social thinking. Actualization of the category «space» during the national identity's transformation is examined. The space bases' place in the Belarusian identity's contents is designated.

Key words: Belarusian identity, national identity, space, sociality, thinking, crisis, methodological problems.

De-Sovietization

De-Sovietization — possibilities and conceptual frames (discussion with participation of Sjamionau M., Matskevich V., Babrovich V., Kazakevich A., Melyantsou D.)

The discussion is dedicated to the problem of de-Sovietization of modern Belarus. The problem of identifying the Soviet / non-Soviet, prospects and matters of de-Sovietization, specifics of preserving and overcoming the Soviet heritage in Belarus are studied.

Key words: de-Sovietization, reforms, Soviet, Sovietness, Sovietness in Belarus, political transformation.

Mikalai Sjamionau. De-Sovietization: meaning, strategy, sphere of application

The topic of de-Sovietization is included in the search for a new identity. Still, «Sovietness» need not be damned — it is the objectively obsolete attitudes that should be exterminated. De-Sovietization presupposes a certain vision of Sovietness, an understanding of its «essence» and its «obviousness», and simultaneously comprehension that it is impossible to keep living with this «obviousness». Sovietness is dead, but the Soviet signs are still scattered openly and secretly all across the country. Is the Soviet system really dismantled completely? What does Sovietness keep living after the USSR's debacle? De-Sovietization's meaning must include both understanding and imperception of Sovietness, study its obvious signs, and seek for a way to another horizon of existence (life) and meaning. The De-Sovietization strategy depends on how people understand it.

Key words: De-Sovietization, De-Sovietization strategy, Sovietness, identity, self-identification, self-determination, philosophy, thinking, reflection.

Foreign and war policy

Dzianis Melyantsou. Defense systems of Lithuania and Belarus: comparative analysis

The article compares the evolutions of the defense systems of Lithuania and Belarus after both countries became independent. While Lithuania switched to the concept of expeditionary forces, the Belarusian authorities still resort to the old concept of

deterrence and complete territorial defense. Despite the Military Forces' modernization, in the near future Belarus will inevitably face the need in changing its attitude towards security and Military Forces' structure. Here, Lithuania's experience will be quite helpful.

Key words: security, military forces, military reform, defense concept, Lithuania, Belarus.

Kiryl Ignatik. Isolationism and dynamics of public opinions of Ukraine and Belarus concerning foreign policy

The article presents a complex analysis of dynamics of public opinions of Belarus and Ukraine during 2002—2007 concerning foreign policy, on the basis of polls carried out by sociologists of both countries. Changes in attitudes of Belarusians and Ukrainians towards integration with Russia, participation of Belarus and Ukraine in European integration, and a degree of influence of ideas of isolationism, are analyzed.

Key words. Foreign policy, foreign policy of Belarus and Ukraine, public opinions of Belarus and Ukraine, manipulation of public opinions, European integration, integration with Russia, isolationism.

Reviews

Axana Shelest. Nationality, ethnicity, citizenship... In search of the common grounds. Ethnic and civil background as perceived by the population of modern Belarus / L. I. Naumenko, T. V. Vodolazhskaya. 2006.

The article is dedicated to the matter of the national and civil identity in the context of modern Belarus. In the reviewed book, there are results of sociological studies concerning the problems of the national and civil background, carried out during the latest years. Apprehension of these results allows being well-grounded in estimating the prospects of implementation of various socio-cultural and political projects carried out in Belarus, and at the same time to find a number of problem areas in order to study them.

Key words: ethnicity, nationality, citizenship, ethnic and civil background, generations, civil society.

ПАЛІТЫЧНАЯ СФЕРА

Інстытуты выбару

№ 9/2007

Змест

Інстытуты

Андрэй Лаўрухін. Да пытання пра сацыяльную стабільнасць у Рэспубліцы Беларусь

Аўтар ставіць перад сабой задачу праясніць панятак сацыяльнай стабільнасці ў Беларусі, абапіраючыся на канцэптуальны, метадычны і паняткавы інструментар фенаменалагічнай сацыялогіі. У цэнтры ўвагі — сувязь паміж паўсядзённай (дарэфлексійнай) практыкай сацыяльнага ўзаемадзеяння індывідаў, сацыяльнай палітыкай дзяржавы і аўтаномным функцыянаваннем сацыяльных структур. На гэтай падставе выяўляюцца прычыны, механізмы і формы перверсіўнай стандартызацыі сацыяльнага жыцця ў Беларусі.

Ключавыя словы: дапрэдыкатываны досвед, сацыяльнае ўзаемадзеянне, ідэальна-тыпічная схема, фенаменалогія, сацыяльнае асяроддзе, нармаванне і стандартызацыя, сацыяльная стабільнасць, сацыяльныя інстытуты Беларусі.

Віктар Чарной, Сяргей Нікалюк. Асаблівасці фармавання сярэдняга класа ў Беларусі

У артыкуле даследаваны працэсы фармавання ў Беларусі сярэдняга класа на падставе аналізу такіх яго паказчыкаў, як велічыня даходаў, адукацыя, прэстыж прафесіі, доступ да ўлады, узровень самаарганізацыі, каштоўнасны арыентацыі, лад жыцця, узровень самаідэнтычнасці. Разгледжаны стратыфікацыйныя (сацыяльна-структурныя) перадумовы фармавання беларускага сярэдняга класа і зроблена спроба вызначэння яго асноўных колькасных і якасных характарыстык.

Ключавыя словы: сярэдні клас, узровень даходаў, ніжэйшы клас, сярэднія слаі, цэнтры фармавання сярэдняга класа, сярэдні пратэктас («перыферыя» сярэдняга класа), узровень адукацыі, узровень самаідэнтыфікацыі.

Выбары – 2007

Андрэй Казакевіч. Тэндэнцыі ў рэгіянальных элітах Беларусі (па выніках мясцовых выбараў 1999, 2003, 2007 гадоў)

У артыкуле разгледжаны тэндэнцыі ў рэгіянальных элітах Беларусі на падставе аналізу складу абласных саветаў дэпутатаў па выніках выбараў 1999, 2003 і 2007 гадоў. Звяртаецца ўвага на валіднасць аналізу рэгіянальных элітаў праз вывучэнне дэпутацкага корпусу абласных саветаў, узроўню выбарчае дысцыпліны мясцовых выканкамаў на лакальных выбарах. Акрамя гэтага, даследаваны партыйнае прадстаўніцтва ў абласных саветах, узростава і гендэрная структура дэпутацкага корпусу, асаблівасці тэрытарыяльнага прадстаўніцтва і г. д.

Ключавыя словы: мясцовыя выбары, мясцовыя выбары ў Беларусі, выбары 1999, 2003, 2007 гадоў, рэгіянальныя эліты, партыі, партыйная сістэма, узростава і гендэрная структура дэпутацкага корпусу.

Аляксей Крывалан. LiveJournal і раённая газета ў кантэксце выбараў — 2007

Артыкул з'яўляецца спробай адказаць на пытанні: якім чынам новыя тэхналогіі камунікацыі былі выкарыстаныя падчас выбараў у мясцовыя саветы 14 студзеня 2007 года; як можна параўноўваць раённае выданне і вэб-сэрвіс для стварэння блогаў і віртуальных суполак; што аб'ядноўвае і што адрознівае чытачоў друкаванага выдання і ўдзельнікаў разнастайных сацыяльных сеціваў?

Ключавыя словы: LiveJournal, блог, кам'юніці, мясцовыя выбары, новыя медыі, раённыя газеты, сацыяльныя сецівы (social networks).

Таццяна Чуліцкая. Даследаванні медыі у кантэксце мясцовых выбараў — 2007

Тэкст — рэцэнзія на брашуру «Медыя-маніторынг: мясцовыя выбары — 2007 у СМІ Беларусі», выдадзеную паводле высноваў праведзенага БАЖ даследавання вынікаў выбараў у мясцовыя саветы. Аўтар аналізуе змест даследавання, рэпрэзентацыю падзей у цэнтральных і рэгіянальных беларускіх СМІ і выкарыстаную пры гэтым метадалогію. У артыкуле сцвярджаецца, што маніторынг уяўляе з сябе адну з нямногіх спробаў сістэматызаванага збору і аналізу інфармацыі адносна актуальных палітычных падзей у Беларусі. Аднак разам з тым адзначаецца наяўнасць пэўных метадалагічных праблем.

Ключавыя словы: маніторынг, мясцовыя выбары, медыі, СМІ, журналісты, БАЖ, метадалогія, аналіз, даследаванне.

Гісторыя выбараў

Андрэй Пачобут. Сталінскія выбары на Гарадзеншчыне (Сапоцкінскі выпадак, год 1948)

1948 год. Заходняя Беларусь. Адбываюцца мясцовыя выбары. Непажаданыя асобы сталі сведкамі фальсіфікацыі на адным з выбарчых участкаў. Пасля іх паведамлення справай зацікавіліся партыйныя інстанцыі. Артыкул прысвечаны аналізу асобнага выпадку выбарчай практыкі ў Беларусі другой паловы 1940-х гадоў.

Ключавыя словы: выбары, мясцовыя выбары, Заходняя Беларусь, І. Сталін, фальсіфікацыя, МДБ, ВКП(б), Сапоцкіна.

Ідэнтычнасць

Таццяна Вадалажская. Прастора як метадалагічная перспектыва беларускай ідэнтычнасці

У артыкуле ўзнімаецца праблема адэкватнасці нацыянальнай ідэнтычнасці сучасным формам існавання калектыўных сацыякультурных суб'ектаў і спосабам сацыяльнага мыслення. Разгледжана актуалізацыя катэгорыі «прастора» цягам трансфармацыі нацыянальнай ідэнтычнасці. Пазначаецца месца прасторавых асноваў у змесце беларускай ідэнтычнасці.

Ключавыя словы: беларуская ідэнтычнасць, нацыянальная ідэнтычнасць, прастора, сацыяльнасць, мысленне, крызіс, метадалагічныя праблемы.

Дэсаветызацыя

Дэсаветызацыя — магчымасці і канцэптуальныя рамкі (удзельнікі дыскусіі: М. Сямёнаў, У. Мацкевіч, В. Бабровіч, А. Казакевіч, Дз. Мельянцоў)

Дыскусія прысвечана праблеме дэсаветызацыі сучаснай Беларусі. Асобна закранаецца пытанне вызначэння савецкага — несавецкага, перспектывы і праблемы дэсаветызацыі, спецыфіка захавання і пераадолення савецкай спадчыны ў Беларусі.

Ключавыя словы: дэсаветызацыя, рэформы, савецкае, савецкасць, савецкасць у Беларусі, палітычная трансфармацыя.

Мікалай Сямёнаў. Дэсаветызацыя: сэнс, стратэгіі, поле дастасавання

Тэма дэсаветызацыі ўключана ў пошук новай ідэнтычнасці, аднак «савецкае» патрабуе не праклёну, а адпускання адносінаў, якія аб'ектыўна зжылі сябе. Дэсаветызацыя мае на ўвазе пэўнае бачанне савецкага, разуменне яго сутнасці і яго «відавочнасцяў» і адначасова ўсведамленне немагчымасці жыць далей гэтымі «відавочнасцямі». Савецкае памерла, але знакі савецкага ў краіне і яўна, і прыхавана рассяяны амаль паўсюль. Ці сапраўды завершаны дэмантаж савецкай сістэмы? Што робіць «савецкае» пасля савецкага? Сэнс дэсаветызацыі павінны ўтрымліваць і разуменне «савецкага», і яго «неразуменне», і разбіранне «відавочнасцяў» таго і другога, і выхад на нейкі іншы гарызонт існавання (жыцця) і сэнсу. Ад таго, як мысліцца дэсаветызацыя, залежыць і стратэгія яе правядзення.

Ключавыя словы: дэсаветызацыя, стратэгіі дэсаветызацыі, савецкае, ідэнтычнасць, самаідэнтыфікацыя, самавызначэнне, філасофія, мысленне, рэфлексія.

Знешняя і вайсковая палітыка

Дзяніс Мельянцеў. Абарончыя сістэмы Літвы і Беларусі: параўнальны аналіз

У артыкуле параўноўваюцца эвалюцыі абарончых сістэмаў Літвы і Беларусі пасля атрымання незалежнасці абедзвюма краінамі. У той час як Літва перайшла да канцэпцыі экспедыцыйных узброеных сілаў, беларускае кіраўніцтва засталася верным канцэпцыі стрымвання і ўсёабдымнай тэрытарыяльнай абароны. Нягледзячы на мадэрнізацыю ўзброеных сілаў, Беларусь у будучыні непазбежна сутыкнецца з праблемай змены падыходу да бяспекі і структуры ўзброеных сілаў. І досвед Літвы ў такім выпадку будзе мець вялікую карысць.

Ключавыя словы: бяспека, узброеныя сілы, войска, вайсковая рэформа, абарончая канцэпцыя, Літва, Беларусь.

Кірыл Ігнацік. Ізаляцыянізм і дынаміка грамадскай думкі Украіны і Беларусі па пытаннях знешняй палітыкі

У артыкуле дацца комплексны аналіз дынамікі грамадскай думкі Беларусі і Украіны 2002—2007 гадоў па пытаннях знешняй палітыкі на падставе сацыялагічных апытанняў, якія праводзіліся даследчыкамі абедзвюх краінаў. Падрабязна аналізуюцца змены адносінаў беларусаў і ўкраінцаў да інтэграцыі з Расіяй, да ўдзелу Беларусі і Украіны ў еўрапейскай інтэграцыі, а таксама ступень уплыву ідэй ізаляцыянізму.

Ключавыя словы: знешняя палітыка, знешняя палітыка Беларусі і Украіны, грамадская думка Беларусі і Украіны, маніпуляцыя грамадскай думкай, еўрапейская інтэграцыя, інтэграцыя з Расіяй, ізаляцыянізм.

Рэцэнзіі

Аксана Шэлест. Нацыянальнасць, этнічнасць, грамадзянства: у пошуках агульных асноваў (Этническая и гражданская принадлежность в восприятии населения современной Беларуси / Л. І. Науменко, Т. В. Водолажская. 2006)

Артыкул прысвечаны разгляду праблем нацыянальнай і грамадзянскай ідэнтычнасці ў кантэксце сучаснай Беларусі. У рэцэнзаванай кнізе пададзены вынікі сацыялагічных даследаванняў па праблемах нацыянальнай і грамадзянскай прыналежнасці, праведзеных цягам апошніх гадоў. Асэнсаванне гэтых вынікаў дазваляе больш абгрунтавана ацаніць перспектывы рэалізацыі разнастайных сацыякультурных і палітычных праектаў, якія рэалізуюцца ў Беларусі, і выявіць праблемныя сферы для далейшага вывучэння.

Ключавыя словы: этнічнасць, нацыянальнасць, грамадзянства, этнічная і грамадзянская прыналежнасць, пакаленні, грамадзянская супольнасць.

ПАЛІТЫЧНАЯ СФЕРА

Інстытуты выбару

№ 9/2007

Содержание

Інстытуты

Андрей Лаврухин. К вопросу о социальной стабильности в Республике Беларусь

Автор ставит перед собой задачу прояснить понятие социальной стабильности в Беларуси, опираясь на концептуальный, методический и понятийный инструментарий феноменологической социологии. В центре внимания — связь между повседневным (дореклексивным) опытом социального взаимодействия индивидов, социальной политикой государства и автономным функционированием социальных структур. На этом основании выявляются причины, механизмы и формы перверсивной стандартизации социальной жизни в Беларуси.

Ключевые слова: допредикативный опыт, социальное взаимодействие, идеально-типическая схема, феноменология, социальное окружение, нормирование и стандартизация, социальная стабильность, социальные институты Беларуси.

Виктор Чернов, Сергей Николук. Особенности формирования среднего класса в Беларуси

В статье исследованы процессы формирования в Беларуси среднего класса на основе анализа таких его показателей, как величина доходов, образование, престиж профессии, доступ к власти, уровень самоорганизации, ценностные ориентации, образ жизни, уровень самоидентичности. Рассмотрены стратификационные (социально-структурные) предпосылки формирования белорусского среднего класса и предпринята попытка определения его основных количественных и качественных характеристик.

Ключевые слова: средний класс, уровень доходов, низший класс, средние слои, центры формирования среднего класса, средний протокласс («периферия» среднего класса), уровень образования, уровень самоидентификации.

Выбары – 2007

Андрей Казакевич. Тенденции в региональных элитах Беларуси (по результатам местных выборов 1999, 2003, 2007 годов)

В статье рассмотрены тенденции в региональных элитах Беларуси на основе анализа состава областных советов депутатов по результатам выборов 1999, 2003 и 2007 годов. Обращается внимание на валидность анализа региональных элит через изучение депутатского корпуса областных советов, уровня избирательной дисциплины местных исполкомов на локальных выборах. Кроме того, изучены партийное представительство в областных советах, возрастная и гендерная структура депутатского корпуса, особенности территориального представительства и т. д.

Ключевые слова: местные выборы, местные выборы в Беларуси, выборы 1999, 2003, 2007 годов, региональные элиты, партии, партийная система, возрастная и гендерная структура депутатского корпуса.

Алексей Криволап. LiveJournal и районная газета в контексте выборов — 2007

Статья является попыткой ответить на вопросы: каким образом новые технологии коммуникации были использованы во время выборов в местные советы 14 января 2007 года; как можно сравнивать районное издание и веб-сервис для создания блогов и виртуальных сообществ; что объединяет и что отличает читателей печатного издания и участников различных социальных сетей?

Ключевые слова: LiveJournal, блог, комьюнити, местные выборы, новые медиа, районные газеты, социальная сеть (social networks).

Татьяна Чулицкая. Исследование медиа в контексте местных выборов — 2007

Текст — рецензия на брошюру «Медья-маніторынг: мясцовыя выбары — 2007 у СМІ Беларусі», изданную по выводам проведенного БАЗ исследования итогов выборов в местные советы. Автор анализирует содержание исследования, репрезентацию события в центральных и региональных белорусских СМИ и использованную при этом методологию. В статье утверждается, что мониторинг представляет собой одну из немногих попыток систематизированного сбора и анализа информации относительно актуальных политических событий в Беларуси. Однако наряду с этим отмечается наличие некоторых методологических проблем.

Ключевые слова: мониторинг, местные выборы, медиа, СМИ, журналисты, БАЗ, методология, анализ, исследование.

Гісторыя выбараў

Андрей Пачобут. Сталинские выборы на Гроденщине (Сапоцкий случай, год 1948)

1948 год. Западная Беларусь. Идут местные выборы. Нежелательные лица стали свидетелями фальсификации на одном из избирательных участков. После их сообщения делом заинтересовались партийные инстанции. Статья посвящена анализу отдельного случая избирательной практики в Беларуси второй половины 1940-х годов.

Ключевые слова: выборы, местные выборы, Западная Беларусь, И. Сталин, фальсификация, МГБ, ВКП(б), Сапоцкино.

Ідэнтычнасць

Татьяна Водолажская. Пространство как методологическая перспектива белорусской идентичности

В статье поднимается проблема адекватности национальной идентичности современным формам существования коллективных социокультурных субъектов и способам социального мышления. Рассматривается актуализация категории «пространство» в ходе трансформации национальной идентичности. Обозначается место пространственных оснований в содержании белорусской идентичности.

Ключевые слова: белорусская идентичность, национальная идентичность, пространство, социальность, мышление, кризис, методологические проблемы.

Дэсаветызацыя

Десоветизация — возможности и концептуальные рамки (участники дискуссии: Н. Семенов, В. Мацкевич, В. Бобрович, А. Казакевич, Д. Мельянцов)

Дискуссия посвящена проблеме десоветизации современной Беларуси. Отдельно затрагиваются вопрос определения советского — несоветского, перспективы и проблемы десоветизации, специфика сохранения и преодоления советского наследия в Беларуси.

Ключевые слова: десоветизация, реформы, советское, советскость, советскость в Беларуси, политическая трансформация.

Николай Семенов. Десоветизация: смысл, стратегии, поле приложения

Тема десоветизации включена в поиск новой идентичности, однако «советское» нуждается не в проклятии, а в отпуске отношений, которые объективно изжили себя. Десоветизация предполагает определенное видение советского, понимание его сути и его «очевидностей» и одновременно осознание невозможности жить дальше этими «очевидностями». Советское мертво, но знаки советского в стране и явно, и скрыто рассеяны едва ли не повсюду. Так действительно ли завершен демонтаж советской системы? Что делает «советское» после советского? Смысл десоветизации должен удерживать и понимание «советского», и его «непонимание», и разборку «очевидностей» того и другого, и выход на некий иной горизонт существования (жизни) и смысла. От того, как мыслится десоветизация, зависят и стратегии ее проведения.

Ключевые слова: десоветизация, стратегии десоветизации, советское, идентичность, самоидентификация, самоопределение, философия, мышление, рефлексия.

Знешняя і вайсковая палітыка

Денис Мельянцов. Оборонительные системы Литвы и Беларуси: сравнительный анализ

В статье сравниваются эволюции оборонительных систем Литвы и Беларуси после обретения независимости обеими странами. В то время как Литва перешла к концепции экспедиционных вооруженных сил, белорусское руководство осталось верным концепции сдерживания и всеобщей территориальной обороны. Несмотря на модернизацию вооруженных сил, Беларусь в будущем неизбежно столкнется с проблемой изменения подхода к безопасности и структуры вооруженных сил. И опыт Литвы в таком случае принесет огромную пользу.

Ключевые слова: безопасность, вооруженные силы, войска, военная реформа, оборонительная концепция, Литва, Беларусь.

Кирилл Игнатик. Изоляционизм и динамика общественного мнения Украины и Беларуси по вопросам внешней политики

В статье дается комплексный анализ динамики общественного мнения Беларуси и Украины 2002—2007 годов по вопросам внешней политики на основе социологических опросов, которые проводились исследователями обеих стран. Подробно анализируется изменение отношений белорусов и украинцев к интеграции с Россией, к участию Беларуси и Украины в европейской интеграции, а также степень влияния идей изоляционизма.

Ключевые слова: внешняя политика, внешняя политика Беларуси и Украины, общественное мнение Беларуси и Украины, манипуляция общественным мнением, европейская интеграция, интеграция с Россией, изоляционизм.

Рэцэнзіі

Оксана Шелест. Национальность, этничность, гражданство: в поисках общих оснований (Этническая и гражданская принадлежность в восприятии населения современной Беларуси / Л. И. Науменко, Т. В. Водолажская. 2006)

Статья посвящена рассмотрению проблем национальной и гражданской идентичности в контексте современной Беларуси. В рецензируемой книге представлены результаты социологических исследований по проблемам национальной и гражданской принадлежности, проведенных на протяжении последних лет. Осмысление этих результатов позволяет более обосновано оценить перспективы реализации различных социокультурных и политических проектов, реализуемых в Беларуси, и обнаружить ряд проблемных областей для дальнейшего изучения.

Ключевые слова: этничность, национальность, гражданство, этническая и гражданская принадлежность, поколения, гражданское общество.